

Gemeente Maastricht (GP 49 t/m 108). 22.590m.

ARTIKEL 17.

(90 m.)

Grens tussen de gemeenten Lanaye (België) en Sint Pieter (Nederland).

§ 1. Vanaf het punt, omschreven aan het eind van het vorige artikel, verlaat de grens de thalweg van de Maas, teneinde om de stad Maastricht te gaan en een zodanig stuk grond op de linker oever van de rivier te laten aan deze stad, als is omschreven in par.2 van artikel 4 van het verdrag van 19 april 1839.

Te dien einde gaat ze vanaf het genoemde punt in een rechte lijn naar het westen om de gemeentegrens tussen Lanaye (België) en Sint Pieter (Nederland) te volgen tot aan het jaagpad, waar hij overheen gaat.

Op de westelijke zijde van dit jaagpad, op 128 meter (ellen) van het eerste huis dat aan de oever van de Maas op het grondgebied van Lanaye staat en dat de Belgische douanepost huisvest, zal een grenspaal (No.49) worden geplaatst.

Terugblik op de laatste 2 kleine eilandjes, waar de thalweg van de Maas, die tevens de grens vormt, tussendoor loopt **(48A-8, 176.70-313.30)**.

Hier verlaat de grens de thalweg van de Maas en bereikt de met stortsteen versterkte linkeroever **(48A-9, 176.50-313.60)**.

Hier vandaag volgt de grens een rechte lijn naar het westen en kruist een jaagpad, een strookje bos en de weg.

Op het jaagpad wordt de grens aangegeven door een hectometerpaaltje "8.9" en 2 extra betonnen palen **(48A-10/11)**. Langs het jaagpad staan prachtige oude platanen **(48A-12/13)**.

Vervolgens kruist de grens de Maasboulevard(N), die overgaat in de Rue de Collinet(B), waar de grens in het wegdek is te zien **(48A-14)**.

Diep verborgen tussen bomen en struiken, achter het bord "Lanaye" staat GP 49 (48-27).

§ 2. Van de bij het jaagpad geplaatste grenspaal gaat de grens samen met de gemeentegrens, in zuid-westelijke richting **langs de steile helling van de Sint Pietersberg omhoog**, tot aan het contactpunt van de drie gemeenten Sint Pieter, Lanaye en Canne. Dit punt bevindt zich op het hoogste punt van een lagere helling van deze hoogte, **aan de rand van het bos**, dat grenst aan het kasteel van Castert, **ten oosten van een rots die zich verheft in de vorm van een natuurlijke boog, op 20 meter (ellen) vandaar**. Er zal een **grenspaal (No.50)** geplaatst worden, die het contactpunt tussen de drie gemeenten Lanaye (België), Sint Pieter en Canne (Nederland) zal aangeven.

GP 49 (176.46-313.61) staat aan de voet van de Sint Pietersberg, vlak achter het gemeentebord van Lanaye(B) **(49-1)**. Hier gaat de grens steil omhoog langs de mergelwand van de Sint Pietersberg **(49-2)**. Om daar te komen moet er een ca. 2 km lang bergpad gevolgd worden. Boven op de Sint Pietersberg hebben we dan een prachtig vergezicht in de richting van de hangbrug bij Opkanne(B) **(49-3)**. Hier vinden we in de veldweg naar GP 50 diverse Belgische kadasterpalen met de letter “M” en een buis in het midden **(49-4)**. Dit type zijn we ook in Middelburg(B), onder Sluis in Zeeuws Vlaanderen, bij de voormalige tramwegovergang, tegengekomen. Onderweg naar boven komen we nog langs de eeuwen oude hoeve “Caster”, gelegen boven op de Sint Pietersberg **(49-5/18, 176.19-313.25)**. Aan raampartijen is soms goed te zien dat restauratie geen sinecure is, maar er wordt aan gewerkt! Net voor GP 50 staat op de rand van de steile helling de eerste betonnen prikkeldraadpaal **(49-19)**. Vanaf dit punt tot aan de Luikerweg bij GP 53, als we het bos weer verlaten, geeft dit prikkeldraad raster de grens aan. Hier hebben we tevens een (beperkt) uitzicht op de Maas **(49-20)**, bijna recht naar beneden.

GRENSAFPALING ROND DE STAD MAASTRICHT.

Bij het vaststellen van de grens tussen Nederland en België werd afgesproken, dat de rivier de Maas de grens zou vormen tussen de beide provinciën Limburg, met uitzondering van de stad Maastricht. Tevens zou er een strook land rond Maastricht aan Nederland worden toebedeeld. Een en ander was geregeld in § 2 artikel 4 van het in Londen op 19 april 1839 gesloten verdrag.

Nederland had sinds de veldtocht van Frederik Hendrik in 1632 een aantal steden in het huidige Limburg bezet, waaronder Maastricht. Deze vestingstad werd ook in de moeilijke periode van 1830 tot 1839 door Nederlandse troepen bezet gehouden. Hiermee lag de vesting gedurende deze jaren volledig van Nederland geïsoleerd, want de huidige provincie Limburg had voor België gekozen.

Na de status quo periode kwam Limburg weer bij Nederland.

De stad Maastricht met een gebied van 1200 Amsterdamse vademen, te rekenen van het uitwendige glacis van de vesting, werd eveneens aan Nederland toegewezen. (1200 vademen is 2037,6 meter) Dit is de afstand, die een vestingkanon in die tijd kon schieten. Kennelijk is dus rekening gehouden met een stuk grond rond de stad, die - uit militair oogpunt bezien - als verdedigingsgordel kon dienen.

De betekenis van de woorden "uitwendig glacis" (dit is de aardglooiing op het voorterrein van een fort of vesting; zie de grote Van Dale) leverde voor de grenscommissies moeilijkheden op.

De Belgische delegatie wilde de afstand vanaf de bovenzijde van de vestingwallen meten; de Nederlandse vanaf de voet. Dit maakt dan enkele meters uit. Deze kwestie werd in het voordeel van Nederland opgelost.

Bij het vaststellen van de landsgrenzen werd meestal rekening gehouden met de bestaande gemeentegrenzen. De gemeentegrenzen waren in de twintiger jaren van de negentiende eeuw door de gemeentebesturen in onderling overleg vastgesteld.

Om praktische redenen werd er wel eens van dit principe afgeweken. Nu men voor het gebied rond Maastricht voor een vaste afstand tussen de rijksgrens en de stad gekozen had, liep de rijksgrens door verschillende, toen bestaande dorpen heen. Dit was o.m. het geval bij Kanne, Vroonhoven, Veltwezelt en Lanaken.

Omdat in dit gebied een geheel nieuwe grens werd vastgesteld, waar aan beide zijden intensief zou worden gepatrouilleerd, werd aan de afpaling extra aandacht besteed.

Op dit stukje grens rond Maastricht staan maar liefst 58 gietijzeren grenspalen, en daar tussen zeer vele hulpstenen.

Grensoverschrijding was aan zeer strenge regels gebonden, en overtredingen werden zwaar bestraft. Het was voor de bewoners van deze streek dan ook een zeer ingrijpende gebeurtenis, om te ervaren, dat een eenvoudig bezoekje aan familie, vrienden of burens nu via een douanekantoor, en gedurende de openingstijden daarvan, moest plaats vinden.

Nog moeilijker werd het voor handelslieden en boeren, die gewend waren hun goederen in Maastricht af te leveren. Deze lieden moesten voor hun producten invoerrechten betalen. Deze moeilijkheden werden vergroot, als we bedenken, dat de nieuwe grens verschillende dorpen in een Nederlands en een Belgisch gedeelte verdeelde, zoals hierboven al werd vermeld.

In de tijd, dat deze grens werd vastgesteld, was het begrip "inspraak van de bevolking" nog niet bekend. Toch zijn er gevallen, waarbij rekening gehouden werd met de wensen van bepaalde personen. De kasteelheer van het kasteel Neerkanne wenste in Nederland te blijven wonen, hoewel zijn bezittingen juist buiten het aan Nederland toegewezen gebied van 1200 Amsterdamse vademmen lagen. In 1844 was de wens van een kasteelheer kennelijk meer waard, dan een verdrag. Het kasteel Neerkanne werd Nederlands gebied.

Op het gebied rond Maastricht treffen we nog enkele merkwaardigheden aan. In de Sint Pietersberg, die helaas ten offer dreigt te vallen aan de cementwinning, treft men in één van de gangen de grensaanduiding aan, d.m.v. een in het zwart geschreven tekst: België - Holland.

Tussen de grenspalen nrs. 65 en 66 wordt de grens gevormd door een muur, die een particulier terrein afbakent. Deze muur wordt in het Beschrijvend Proces Verbaal al genoemd. De palen nrs. 80 en 81 staan op een weg, waar huizen aan gebouwd zijn, terwijl nr. 83 bijna de achtertuinen van een Maastrichtse wijk raakt.

De nrs. 104 en 105 staan aan weerszijden van de Zuid - Willemsvaart, terwijl nr. 106 als laatste paal rond dit gebied, aan de Maas staat. (Co Bieze, 30-3-2005)

ARTIKEL 18.**(335 m.)*****Grens tussen de gemeenten Lanaye (België) en Canne (Nederland).***

*§ 1. Van de grensmaal, geplaatst op de top van het lagere deel van het plateau van Sint Pieter gaat de grens in westelijke richting via de gemeentegrens tussen Lanaye en Canne, die na een afstand van 20 meter (ellen) bij de in het vorige artikel genoemde rots komt, om via een rechte lijn op het hoogste punt van het plateau uit te komen bij het raakpunt van vier percelen, toebehorende aan Visschers (344, 346 B van Canne, 7 en 6a van Lanaye). Op dit punt, dat is op 60 meter (ellen) van de laatste grensmaal, zal een **grensmaal (No.51)** geplaatst worden.*

De Sint Pietersberg heeft een hoogte van 128m.+NAP, 78 m. boven het Maasdal. Rond 1650 werd deze berg voor het eerst genoemd als Hoensberg. De mergel, waaruit de berg grotendeels bestaat, werd al lange tijd gebruikt voor bouwstenen, meststof voor in de landbouw en de cementfabricage. De ENCI (Eerste Nederlandse Cement Industrie) exploiteert de mergel vanaf 1926. Het gangenstelsel in de berg is zeer uitgebreid.

GP 50 (50-1, 176.35-313.59) staat in het bos boven op de Sint Pietersberg, feitelijk hemelsbreed 50 meter van GP 49 verwijderd, maar wel ca. 60 meter hoger. Hier zien we langs de grens de bekende betonnen prikkeldraadpalen, die soms alleen nog door de bewapening overeind worden gehouden (**50-2/3**). Nadat we een rotsboog, die in het Verdrag van 1843 genoemd wordt, hebben gepasseerd (**50-4**), bereiken we de plaats waar GP 51 staat (**50-5**).

*§ 2. Van daar verlaat de rijksgrens de gemeentegrens om op zodanige wijze rond een van de genoemde percelen van Visschers (6 A van Lanaye) te gaan, dat het in zijn geheel aan Nederland blijft, en gaat weer langs de gemeentelijke grensafscheiding bij de weg van **Luik naar Maastricht tegenover een sloot**, die aan de andere zijde van de weg, langs een bebost terrein van dezelfde Visschers (4 A van Lanaye) loopt.*

*Er zal een **grensmaal (No.52)** geplaatst worden, en een **hulpsteen** zal worden geplaatst op het stuk land, dat werd afgesneden van het grondgebied van Lanaye.*

GP 51 (51-1, 176.29-313.59) staat 40 meter naar het westen, in het bos op het hoogste punt van de Sint Pietersberg. De grens verder volgend komen we langs een heel diepe schacht, waarschijnlijk een voormalig ventilatiekanaal of waterreservoir voor hieronder gelegen grotten (**51-2**).

GS 51a (51a, 176.25-313.58) staat op een haakse hoek in de grens, op 40 meter vanaf GP 52, moeilijk te vinden in het moeilijk doordringbare bos. Vervolgens zien we in de verte GP 52 al staan (**51a-1**).

§ 3. Van de laatste grenspaal gaat de rijksgrens samen met de gemeentegrens, gaat over de weg van Luik naar Maastricht en volgt de hiervoor genoemde sloot, tot aan een boom, die zich bevindt op het contactpunt van het beboste terrein van Visschers (4 A van Lanaye) met twee van zijn akkers (347 en 348 B van Canne), en van een akker van de gebroeders Coenegracht (405 B van Canne).
Bij deze boom zal een grenspaal (No.53) worden geplaatst, die tengevolge van de in het volgende artikel vermelde grensafscheiding, het contactpunt tussen de drie gemeenten Lanaye (België) en van de twee dorpen Canne, Belgisch en Nederlands, zal aanduiden.

GP 52 (52-1, 176.23-313.60) staat even verder in het bos, waarna we 100 meter verder al weer GP 53 zien staan (52-2).

Sint Pieter D1 (1828)

ARTIKEL 19.

(3.190 m.)

Grens door de gemeente Canne.

§ 1. Vanaf het punt, bepaald aan het eind van het laatste artikel, gaat de grens in westelijke richting door de gemeente Canne en wordt gevormd door **een hoekige lijn**, die de langbouwgronden van de Gebroeders Coenegracht (405 en 404 B), van Hennis, Jean (403 B) en van Daemen, Guillaume (401 B) aan België laat, en die van Visschers (348 B) aan Nederland laat.

Op het contactpunt van de twee laatste percelen met het bos van Castermans, Mathieu (361 B), dat aan Nederland zal blijven, en de akker van Daemen, Paul, (385 B), dat aan België blijven, zal een **grenspaal (No.54)** worden geplaatst.

Drie hulpstenen zullen de hoeken in de grenslijn aanduiden.

GP 53 (53-1, 176.20-313.62) staat als laatste grenspaal, nog net in het bos boven op de Sint Pietersberg. Precies op de rand van het bos staat de laatste prikkeldraadpaal (53-2) en zien we 50 meter verder in de wei GS 53a al liggen (53-3).

GS 53a (53a-1/2, 176.12-313.61) is een bijzondere grenssteen. Het bovenstuk is in 1951 gerepareerd met beton en het ligt vlak naast het onderstuk. Vanaf hier gaat de grens met een scherpe hoek terug richting bosrand, waar GS 53b 45 meter verder staat (53a-3).

In 1951 is de beschadigde kop van GS 53a bijgewerkt met cementspecie.

Op 15-7-1964 wordt gemeld dat GS 53a nog maar 20 cm boven de grond uit steekt.

Op 10-6-1987 wordt in een Proces Verbaal het herstel van GS 53a en 53b gemeld.

GS 53b (53b, 176.13-313.64) staat dicht bij de bosrand. Vanaf deze grenssteen zien we zowel GS 53c (links) als GP 54 (rechts) in dezelfde wei staan (53b-1).

GS 53c (53c-1, 176.06-313.64) staat op 35 meter afstand vanaf GS 53b en op 100 meter afstand van GP 54 (53c-2).

In 1951 is GS 53c rechtgezet, omdat deze 30 cm uit het lood stond.

§2. Van daar gaat de grens langs het eerder genoemde **bos van Castermans, Mathieu (361 B)** en laat de percelen van **Daemen, Paul (385 en 384 B)**, **een weiland**, toebehorende aan de gemeente **Canne (389 B)** en het perceel van **Betonville (382 B)** aan België.
Op de noordelijke hoek van dit perceel zal een **grenspaal (No.55)** geplaatst worden.

GP 54 (54-1/4, 176.06-313.66) staat 100 meter verder onder een grote boom.
We passeren een smal wegje dat België in loopt (**54-5, 176.00-313.65**) en bereiken de plaats waar GP 55 in de bosrand staat (**54-6**).

§ 3. Van dit punt gaat de grens naar het westen en wordt gevormd door **de voet van een ronde heuvel (371 B)**, die aan Nederland blijft en gaat ze langs de in België gelegen akkers van **Betonville (382 B)**, van de **Erven Collardin (381 B)**, van **Fias, Jean (376 B)** en van de **Weduwe Duplessis (372 B)**.
Op het contactpunt van dit laatste perceel met dat van **Daemen, Paul (524 B)** en de wei, toebehorende aan de gemeente, die **tegen de helling (371 B) van de ronde heuvel** ligt, zal een **grenspaal (No.56)** worden geplaatst.

GP 55 (55-1, 175.95-313.78) staat in het bos "d'n Observant". We vervolgen de loop van een ronde heuvel, waar GP 56 beneden in een kuil (**55-2**) tegen de helling staat.

De ENCI bedreigt GP 55

Op 7-11-1968 is er een brief van de RWS, die handelt over "de tussen de N.V. E.N.C.I. en de provincie gesloten overeenkomst inzake het afgraven van terreinen, deel uitmakende van de St. Pietersberg, verleent de provincie aan de N.V. onder nader in onderling overleg overeen te komen voorwaarden op de overgedragen terreinen het recht van een doorgang door middel van een weg, transportband of buisleiding, zulks ten behoeve van het aanvoeren van elders gewonnen grondstoffen". In een brief van 30 oktober verzocht de N.V. haar toestemming te verlenen tot het maken van een grindweg in de zuidelijke hoek van het af te graven gebied, voor het afvoeren van mergel uit een op Belgisch gebied gelegen werk ter verbreding van het Albertkanaal. Tot slot worden door RWS nog voorwaarden genoemd ter bescherming van de natuur en borging van de veiligheid door afsluitbare hekken. Maatregelen moeten worden genomen voor verwijdering en herplaatsing van GP 55.

Op 17-3-1969 is er een brief van de Minister van Binnenlandse Zaken, die toestemming verleent voor het aanleggen van de verbindingsweg en voor de tijdelijke verwijdering van GP 55. De duur van de werken worden geraamd op 5 jaar, tot 1-1-1974.

Op 25-7-1969 is er een schrijven van RWS, waarin "geen bezwaar bestaat tegen het tijdelijk verwijderen van grenspaal no.55 en eventueel van andere ter plaatse aanwezige ongenummerde grensstenen en/of palen". Opgemerkt wordt dat "de N.V. E.N.C.I. eerst tot bedoelde verwijdering mag overgaan, nadat terzake overleg heeft plaats gevonden met de landmeetkundige dienst van het kadaster te Maastricht, in verband met eventueel nog uit te voeren metingen".

Op 16-12-1970 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de herplaatsing van GP 55 "op de zuidelijke helling van de Sint Pietersberg, op een ca. 7.00 meter hoger niveau".

§ 4. Van dit punt draait de grens naar het noorden en gaat **langs de ronde heuvel naar boven** tot aan de oostelijke hoek van de akker van Vrijens, Damien (531 B), waar een **grenspaal (No.57)** geplaatst zal worden.

GP 56 (56-1, 175.68-313.61) staat in een diepe kuil op 40 meter afstand vanaf GP 57. Hierna draait de grens met de ronde heuvel mee, naar het noorden tot GP 61.

*Op 4-12-1947 wordt door RWS gemeld dat GP 56 onvindbaar is. Later is de paal teruggevonden, verborgen onder een grote berg grond en mergel.
In 1951 kreeg GP 55 een loden of houten prop om het gat in de kop te dichten*

Deze paal is voor mij recordhouder, moeilijkst vindbare hoofdpaal!

Even verder, boven op de ronde helling, is GP 57 tussen de bomen te zien (**56-2**).

§5. Van deze hoek -na aan België te laten het genoemde perceel van Vrijens, Damien, alsmede dat van Walthoff, Renier (531 B) en van Vrijens (532 B) en aan Nederland te laten genoemde wei, toebehorende aan de gemeente Canne- gaat de grens naar het noorden verder tot aan **de weg genaamd Grote Pruis**, waar aan de kant op de noordoost hoek van het genoemde perceel (532 B) een **grenspaal (No.58)** zal worden geplaatst.

GP 57 (57-1, 175.66-313.63) staat boven aan de ronde helling, in het bos, waarna we het bospad volgen (**57-2**), waar we een prachtig uitzicht hebben op de eerder waargenomen hangbrug bij Opkanne (**57-3**).

De grens kruist een wegje naar het zuiden (**57-4, 175.64-313.69**) en bereikt de plaats van GP 58 (**57-5**) aan de Grote Pruis.

*Op 5-3-1968 wordt gemeld dat GP 57 is omgevallen en een eind van de helling afgegleden. Er moet een nieuw fundament worden gemaakt, kosten 350 gulden.
Op 4-12-1968 is er een Proces Verbaal van herplaatsing van de omgevallen GP 57.*

§ 6. Van dit punt gaat de grens over de genoemde weg, genaamd Grote Pruis en wordt aan de andere zijde gevormd door de lijn, die de scheiding vormt tussen de grond (271 B), van Godding, André Jean (België) en een ander weiland, dat toebehoort aan de gemeente Canne (268 B), gelegen **op een hoger deel van de helling van de ronde heuvel** tot aan de uiterste noordelijke punt van genoemde grond van Godding, André Jean, waar een **grenspaal (No.59)** zal worden geplaatst.

GP 58 (175.61-313.75) staat tegenover Kanne aan de Grote Pruis, waar we weer een prachtig uitzicht hebben op de brug bij Opkanne (**58-1**). Even verder kruist de grens de Oude Pruis (**58-2, 175.61-313.78**), een wegje naar Kanne. We vervolgen de grensweg en zien, in een flauwe bocht, in de verte (links op de foto) GP 59 al staan (**58-3, 175.60-313.83**). We bereiken de plaats van GP 59 (**58-4**).

§ 7. Van dit punt wordt de grens gevormd door een rechte lijn, die **een holle weg snijdt**, die deel uitmaakt van genoemde wei, komt bij **een boom op een afstand van 25 meter** (ellen) en komt aan **de andere zijde van een zijweg, genaamd Kleine Pruis**, op een punt van scheiding tussen een stuk land van Daemen, Paul (122 B België) met een ander weiland, toebehorende aan de gemeente (123 B Nederland). Op dit punt zal een **grenspaal (No.60)** worden geplaatst.

GP 59 (59-1, 175.59-313.91) staat in een paardenwei, 80 meter voor GP 60 (**59-2**).

In 1951 kreeg GP 59 een loden of houten prop om het gat in de kop te dichten

§ 8. Van daar herneemt de grens de noordelijke richting tussen de genoemde akker van Daemen, Paul, dat van Godding, André Jean (126 B België), en het genoemde weiland toebehorende aan de gemeente, het land van Vandermaesen (127 B Nederland). Op het contactpunt van dit laatste perceel met die van Godding en van de Weduwe Gilson (146 B) zal een **grenspaal (No.61)** worden geplaatst.

GP 60 (175.52-313.93) staat 80 meter verder in dezelfde wei, met een los topstuk. De grens vervolgt haar weg langs een raster (**60-1**) tot we een natuurgebied op de Mergelgroeve binnengaan (**60-2, 175.52-314.02**). In de verte zien we een ingang van de Mergelgroeve tegen (**60-3**).

§ 9. Van dit punt maakt de grens een hoek in Nederland en gaat dan naar het westen, tussen de landbouwgronden van de Weduwe Gilson (146 B), van de Gebroeders Coenegracht (147 B), van de Weduwe Daemen, Martin (148 B) en van Godding, André Jean (149 B Nederland) en die van Godding, André Jean (126 B), Vandermaessen (114 B), Colson, Joachim (113 B) en Bemelmans, Jean Jaques (112 B België). Bij dit laatste perceel, en op de hoek van **een weggetje, dat naar Maastricht gaat**, zal een **grenspaal (No.62)** worden geplaatst.

GP 61 (175.52-314.10) staat op een grenshoek, met een ingang van de Mergelgroeve op de achtergrond (**61-1**).

Hier maakt de grens een haakse bocht naar het westen tot GP 63, en volgt eerst een raster (**61-2**), tot we de plaats van GP 62 naderen (**61-3**).

§ 10. Van deze hoek volgt de grens **het midden van genoemde weg**, in westelijke richting, **tot aan de weg van Canne naar Maastricht**, waar een **grenspaal (No.63)** geplaatst zal worden op de zuid- west hoek van de boomgaard van Colson, Joachim (151 B Nederland).

GP 62 (62-1, 175.26-314.07) staat op een kleine helling, waarna de grens het midden van het wegje aanhoudt. Hier zien we een fraai hekwerk van een Belgisch huis (**62-2**).

Aan het einde van dit wegje, zien we GP 63 al staan (**62-3**), diep in de berm.

§ 11. Van daar gaat de grens naar het noorden **langs de locale weg van Canne naar Maastricht**, op zodanige wijze, dat **de weg aan België blijft** tot tegenover de scheidingslijn van de percelen van Straetmans, Paul (53 D) en van de Gebroeders Coenegracht (52 B). Op dit punt zal **op de rechter zijde van de weg een grenspaal (No.64)** worden geplaatst.

GP 63 (63-1/2, 175.16-314.06) staat diep weggestoken naast een greppel aan de Onderstraat(B), de voormalige weg van Canne naar Maastricht.

De grens volgt de oostzijde van de Onderstraat in noordelijke richting, over een afstand van 100 meter, tot de plaats waar GP 64 staat (**63-3**).

§ 12. Van het genoemde punt bij de weg maakt de grens een hoek in Nederland, en volgt daarna een rechte lijn in westelijke richting **tot aan een muur, om de tuin, toebehorende aan de molen van Canne**, gaat, **een groene heg** die eerst de genoemde percelen van Straetmans, Paul (53 B België) en van de Gebroeders Coenegracht (52 B Nederland) scheidt en gaat vervolgens door een ander perceel van genoemde Straetmans.
Aan het uiteinde van deze lijn zal een **grenspaal (No.65)** worden geplaatst.

GP 64 (64-1, 175.13-314.13) staat eveneens diep weggestoken aan de oostzijde van de Onderstraat(B) / Mergelweg(N), waar we de Sint Pietersberg verlaten. De grens loopt langs een raster door de weilanden, in westelijke richting, naar een witte muur in de verte, waar GP 65 tegen aan staat (**64-2**).

§ 13. Van dit punt draait de grens naar het noorden, en iets verder naar het westen, wordt dan **gevormd door genoemde muur, die om het gebied, dat aan de molenaar Straetmans, Paul toebehoort, staat, en komt aan de rivier de Jeker, waar op de rechteroever een grenspaal (No.66)** zal worden geplaatst.

GP 65 (65-1, 174.96-314.17) staat tegen een witgepleisterde muur. Hiervandaan volgt de grens deze muur een paar meter in noordelijke richting en vervolgens met een haakse hoek (**65-2**), verder naar het westen. Het laatste deel wordt nog gevormd door de in het Verdrag genoemde tuinmuur van de watermolen van Canne. Aan het eind staat GP 66 aan de Jeker (**65-3**).

Hier staat aan de Jeker de oude watermolen van Neercanne(B) (**65-4/6**), waarvandaan de beide grenspalen GP 65 (**65-7**) en GP 66 (**65-8**) te zien zijn.

§14. Van de grenspaal, geplaatst bij de muur op de rechteroever van de Jeker gaat de grens **langs deze oever tot aan de scheiding van de boomgaarden van het hospitium van Saint Servais (46 B) en van Straetmans, Paul (45 B), welke scheiding zich bevindt tegenover een muur, die de boomgaarden van het kasteel Canne omgeeft.** Op dit punt, zal **op de rechteroever een grenspaal (No.67)** worden geplaatst.

GP 66 (66-1, 174.93-314.19) staat aan de Jeker, verstopt tussen de rommel. Op 30 meter afstand zien we GP 67 al staan (**66-2**). De grens volgt de Jeker tot we de plaats van GP 67 bereiken (**66-3**).

Sint Pieter D1 (1828)

§ 15. Van de grenspaal, geplaatst overeenkomstig de laatste paragraaf, gaat de grens **over de Jeker** en wordt **gevormd door de hiervoor genoemde muur**, die de boomgaard van Baron van Thier (512 A) scheidt van die van Wathieu, Nicolas (501 A), tot aan **de dorpsstraat van Canne**, waarbij een **grenspaal (No.68)** zal worden geplaatst.

GP 67 (67-1, 174.89-314.25) staat eveneens aan de rechteroever van de Jeker, 30 meter naar het noorden.

Watergeweld rond grenspaal 67 aan de Jeker.

Op 15-5-1991 wordt gemeld dat GP 67 in de problemen dreigt te komen door afkalving van de oever van de Jeker. De grenspaal dreigt in de beek te vallen, terwijl de fundering al bloot is komen te liggen. Bijgevoegd is een situatieschets.

Op 15-5-1992 wordt een voorstel beschreven voor het aanbrengen van een damwand rond de paal of een oeverversteving over een lengte van ca. 10 meter. De laatste mogelijkheid verdient de voorkeur, omdat afkalving van de oever anders zou doorgaan. De geschatte kosten bedragen 7000 gulden.

Op 3-3-1993 is er een rekening van 587,50 gulden voor de werkzaamheden.

Op 20-8-1993 wordt gemeld dat GP 67 eind 1992 van zijn fundament is geraakt, door voortgaande afkalving van de oever van de Jeker. Voorgesteld wordt om de grenspaal over een afstand van 10 meter vanaf de oorspronkelijke plek te herplaatsen.

Op 16-9-1993 is een Proces Verbaal opgemaakt van de herplaatsing van GP 67, op een afstand van 10 meter vanaf de oude standplaats in oost-noordoostelijke richting, dus niet in de grenslijn.

De grens maakt een haakse hoek naar het westen in de richting van het kasteel van Neercanne (**67-2/3**). De grens volgt een prachtige kasteelmuur van mergelblokken, die in het Verdrag genoemd wordt (**67-4**) en kruist de Cannerweg(N) / Statiestraat(B) (**67-5**). Vervolgens loopt de grens langs een Belgisch huis, tot de Dorpstraat van Canne, waar GP 68 aan de westzijde staat (**67-6/7**).

§ 16. Van dit punt gaat de grens om een andere boomgaard van de Baron van Thier (481 A), volgt, in zuidelijke en in westelijke richting **het midden van genoemde weg, tot aan de kruising met een andere weg, die rechtstreeks naar de ingang van het kasteel gaat**. Aan de linkerkant van deze laatste weg, **tegenover de ingang van een steengroeve zal een grenspaal (No.69)** worden geplaatst.

GP 68 (174.79-314.25) staat aan de Dorpstraat van Canne, waar de grens door het midden van de weg in zuidelijke richting loopt (**68-1**). Vanaf het kasteel van Canne hebben we een prachtig vergezicht op dit laatste stukje grens (**68-2**).

De grens volgt de bocht in westelijke richting (**68-3**) tot de plaats waar GP 69 staat (**68-4**), net voor een mergelgroeve, bij de ingang van het kasteel.

Veranderingen rond de rijksgrens tussen de grenspalen 68 en 74.

Op 30-8-1869 is er een Proces Verbaal opgemaakt door de landmeter van het Kadaster te Maastricht betreffende de veranderingen op de kadastrale plans sinds 1843.

§ 17. Van dit punt gaat de grens langs de genoemde weg, die rechtstreeks naar de poort van het kasteel gaat, welke weg in zijn geheel onder de Nederlandse Souvereiniteit zal blijven. **Een hulpsteen** zal worden geplaatst **op de hoek van genoemde weg met een andere weg, uitgeschuurd in de rots**, die naar het westen gaat, en geheel aan Nederland zal blijven. Deze weg zal de grens vormen tot aan het begin van een bos van Baron van Thier (1 A), waar een **grenspaal (No.70)** geplaatst zal worden **op 52 meter (ellen) afstand van de vorige.**

GP 69 (69-1, 174.68-314.14) staat onder aan de helling van de Kannerberg, aan de kruising van de Muizenberg met de toegangsweg tot kasteel Neercanne (**69-2**).

GS 69a (69a-1, 174.66-314.16) staat net voor het toegangshek, aan de ingang van een in de mergel uitgehakte weg (**69a-2/3**). Dit wegje volgend, komen we na 30 meter bij GP 70 (**69a-4**), boven op het zuidelijke talud van dit wegje.

Oud Vroenhoven K1 (1828)

§18. Van daar gaat de grens van de in de rots uitgehouwen weg af, laat aan Nederland het genoemde bos van Baron van Thier en gaat **via een gebroken lijn omlaag, om het huis van de Erven Barbier, Gerard (474 A), dat aan België blijft, gaat naar de dorpsweg, die ze langs de noordelijke zijde volgt, tot aan een voetpad naar een hoogte**, dat tussen de percelen (472 en 471 A), welke toebehoren aan de gemeente Canne, omhoog gaat. Op het kruispunt van dit voetpad met de genoemde dorpsweg zal op de zuidwest hoek van het hiervoor genoemde perceel 472 A een **grenspaal (No.71)** worden geplaatst; **twee hulpstenen** zullen de voornaamste hoeken in de grenslijn aangeven. Het gedeelte van genoemde **dorpsweg**, waar de grens langs gaat, zal **onder de souvereiniteit van België** blijven; maar hij blijft **geheel vrij voor de inwoners** van beide gedeelten van het dorp voor het vervoer van stenen en zand, afkomstig uit de aanliggende steengroeve.

GP 70 (70-1, 174.65-314.19) staat 30 meter naar het westen, boven op het talud van het in de mergel uitgehakte wegje. De grens verlaat de holle weg bij de bomen die als gids dienen (**70-2/3**), en loopt met een aantal hoeken door het bos.

Schouwing in 1868 van grenspalen, o.a. GP 70.

Op 25-5-1866 wordt gemeld dat GP 70 is omgevallen.

Op 4-6-1868 wordt vermeld dat GP 70 zodanig met grond omgeven is, dat slechts de kop waarneembaar is. Van GP 79, 85 en 106 wordt aangegeven dat de kop is verdwenen.

Verder was GP 79 beschadigd. Tot slot wordt medegedeeld:

“omtrent grenspaal no.70 hebben wij de eer te bemerken dat deze, ten einde den weg eene behoorlijke breedte te geven, eenigszins diende verplaatst te worden, waartoe eerstdaags de voordragt door het gemeentebestuur van Canne(België) zal gedaan worden”.

Op 28-6-1886 wordt bij de schouwing gemeld dat GP 70 weer is omvergevallen.

GS 70a (70a-1/3, 174.60-314.19) staat diep verborgen in een kuil, dicht aan de rand van de mergelwand. Hier gaat de grens steil naar beneden en naar de Muizenberg. In december 2008 heb ik deze steen vrijgemaakt van onkruid en klimop, zodat hij weer vanaf de weg is te zien (**70a dec-1/3**).

Deze steen is voor mij recordhouder, moeilijkst vindbare hulppaal!

GS 70b (70b-1, 174.60-314.17) staat hemelsbreed 25 meter vanaf GS 70a, diep in de wegberm van de Muizenberg, door een plaatselijke boer aangewezen. De steen zit naast een afvoerput, op de zuidwestelijke hoek van een paardenwei, net ten oosten van in de berg uitgehakte bedrijfsruimten. In close-up is de frijnrand en witte verf te zien (**70b-2**). De grens volgt de Muizenberg over een afstand van 50 meter tot GP 71 (**70b-3**).

Op 21-2-1955 wordt bij de schouwing gemeld dat de kop van GS 70b gelijk met het maaiveld, vlak naast de weg staat.

Op 4-4-1956 is er Proces Verbaal van de herplaatsing van “de 3^e bijpaal tussen de grenspalen nrs. 70 en 71 . . . . . op de oorspronkelijke plaats waarop deze paal in 1871 is gezet”. Helaas is er geen tekening bijgevoegd en is er ook geen verslag uit 1871, dus niet bekend over welke paal dit gaat.

Op 18-3-1957 wordt bij een schouwing gemeld dat de bewuste steen, hierboven genoemd, “geen bijpaal is doch een natuursteen, welke de afmetingen van een bijpaal heeft. Door de landmeter van het kadaster is deze steen aangemeten en op het veldwerk als “misplaatste bijpaal” aangeduid. Voorzieningen behoeven niet te worden getroffen”.

Op 15-7-1964 wordt gemeld dat GS 70b nog maar 10 cm boven de grond uit steekt. Ter markering voor het wegverkeer, dient de kop wit geschilderd te worden.

De resten hiervan waren nu (2008) nog steeds te zien.

In 1987 wordt de 3^e steen bij de schouwing weer vermeld: “paal in 1871 geplaatst. Nu is de steen afgebroken en enkele meters verplaatst. Op de juiste plaats bevindt zich een kleine steen (15x15) met opschrift RG”.

§ 19. Van de laatste grenspaal gaat de grens met het in de vorige paragraaf genoemde **voetpad naar boven** en gaat vervolgens naar het westen, **via een zijweg**, die de percelen van de Erven Collardin (58 en 59 A), van Wathieu, Nicolas (57 en 56 A), van Baron van Thier (54 en 55, 53 en 52 A), van de weduwe Timmers (50 en 51 A) scheidt en de andere op een zodanige manier afscheidt, ten einde ze aan België te laten, die van: Colson, Joachim (48 A), Straetmans, Jean (47 A), weduwe Straetmans, Gabriel (46 A), Mingels, Henry (45 A) en van Baron van Thier (44 A) en aan Nederland twee andere percelen van de Erven Collardin (49 A) en van Baron van Thier (4 A). **In de eerste bocht**, die genoemde zijweg maakt, zal een **grenspaal (No.72)** worden geplaatst en **een hulpsteen** zal worden geplaatst op het punt waar het voetpad eindigt en de zijweg begint, en wel op de zuidwest hoek van een weiland, toebehorende aan Baron van Thier (3 A). De zijweg, alsmede het voetpad zullen geheel onder de souvereiniteit van België blijven.

GP 71 (71-1, 174.49-314.19) staat aan de noordzijde van de Muizenberg, naast een “boerderij” in de mergelgrotten uitgehakt, in de zuidoostelijke hoek van een koeienwei, waar je tot je enkels in weg zakt.

Proces Verbaal (Franstalig) van verplaatsing van GP71 en 73.

Op 20-10-1868 zijn de plannen van de gemeente Oud-Vroenhoven vergeleken met die van de Bewaarder te Maastricht, waarin de veranderingen zijn opgenomen.

Op 30-8-1869 zijn deze gewaarmerkt door de Bewaarder en kunnen de veranderingen worden uitgevoerd.

Op 13-4-1871 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de werkzaamheden op de rijksgrens aan de verbreding van de weg van Canne naar Montenaken, waarbij de grenspalen 71 en 73 betrokken zijn.

GP 71 is 4 meter verplaatst in de noordwestelijke richting van de rijksgrens. De oorspronkelijke plaats is aangegeven door een steen van 80x50x50.

GP 73 is 5 meter verplaatst in de noordoostelijke richting van de rijksgrens in de berm van de weg van Sichen en Sussen naar Maastricht bij de kruising met de weg van Canne naar Montenaken.

De grens verlaat de Muizenberg en volgt een voetpad tegen de Kannerberg op **(71-2)** tot de plaats waar GS 71a staat.

GS 71a (71a, 174.46-314.28) staat boven aan de helling aan de westrand van het Cannerbosch, dicht bij een solitaire boom **(71a-1)**.

In 1951 was GS 71a onvindbaar en waarschijnlijk onder gestorte grond bedolven.

Op 21-2-1955 wordt bij de schouwing gemeld dat GS 71a is uitgegraven of omgevallen.

De kosten voor herplaatsing worden geraamd op 25 gulden.

Op 4-4-1956 is er een Proces Verbaal van herplaatsing.

Hier vandaan volgt de grens een raster **(71a-2)** tot we boven op de Cannerberg GP 72 bereiken aan de Muizenberg **(71a-3)**.

§ 20. Van de laatste grensmaal blijft dezelfde zijweg de grens aangeven, scheidt de gebieden, genaamd Boven de Klein Cavey (België) van die genaamd: Aan de Keel (Nederland) tot aan **de weg van Zichen en Zussen naar Maastricht**, die hij bereikt **bij het huis genaamd Keel**. Er zal een **grensmaal (No.73)** geplaatst worden op de westelijke hoek van een perceel van Baron van Thier (30 A), **bij het kruispunt van twee wegen**. De zijweg, die tussen de twee laatste grensmaalen loopt, zal in zijn geheel aan België toebehoren. De laatste grensmaal zal het contactpunt van drie gemeenten aanduiden: Belgisch Canne, Nederlands Canne en Belgisch Vroenhoven.

GP 72 (72-1, 174.16-314.32) staat boven op de Cannerberg (ca.110 meter hoog) met een fraai uitzicht in de richting van Maastricht.

De grens volgt de oostzijde van de Muizenberg **(72-2/3)** in noordwestelijke richting tot de kruising met een zijweg, de voormalige weg van Zichen en Zussen naar Maastricht.

Deze weg loopt in noordoostelijke richting, tot waar GP 73 **(72-4)** staat.

Hier worden enkele percelen door België en Nederland uitgewisseld.

Oud Vroenhoven K1 (1828)

ARTIKEL 20.

(115 m.)

Grens tussen de gemeente Vroenhoven (B) en het gebied van Canne (Nld.)

Van de laatste grensmaal draait de grens naar het noordoosten en volgt **het midden van de weg van Zichen en Zussen naar Maastricht**, tot aan het punt van de scheiding van de landbouwgronden van Schiepers, Jean (792 D) en van Leenarts (793 D van Vroenhoven). Op dit punt, zal een **grensmaal (No.74)** geplaatst worden, die het contactpunt van drie gemeenten zal aangeven: van Canne, en van Nederlands Vroenhoven en van Belgisch Vroenhoven.

GP 73 (73-1, 173.81-314.46) staat aan de Muizenberg, diep weggestoken in de berm.

Op 29-8-1870 is er een brief van het Kadaster, waarin wordt gemeld dat GP 73 over een afstand van 5 meter in noordelijke richting, in lijn met GP 74, zal worden verplaatst.

Op de oude plaats zal een bijpaal worden geplaatst

Op 13-4-1871 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de werkzaamheden op de rijksgrens aan de verbreding van de weg van Canne naar Montenaken, waarbij de grensmaalen 71 en 73 betrokken zijn. GP 73 is 5 meter verplaatst in de noordoostelijke richting van de rijksgrens in de berm van de weg van Sichen en Sussen naar Maastricht bij de kruising met de weg van Canne naar Montenaken. De oorspronkelijke plaats is aangegeven door een steen van 80x50x50.

Op 27-2-2004 wordt er een kostenbegroting gemaakt voor het aanbrenge en vastlassen van een nieuwe kop voor 213 euro.

De grens volgt het midden van deze weg, de voormalige weg van Zichen en Zussen naar Maastricht, tot waar 110 meter naar het noordoosten GP 74 staat **(73-2)**.

ARTIKEL 21.**(2.750 m.)****Grens door de gemeente Vroenhoven.**

§ 1. Van de grenspaal, geplaatst overeenkomstig het vorige artikel, gaat de grens door de gemeente Vroenhoven, **verlaat de weg van Zichen en Zussen naar Maastricht** om naar het noordwesten de scheidingslijn tussen de percelen van Schiepers, Jean (792, 788 en 797 D, België) en dat van Leenarts (793 D Nederland) te volgen. Aan het eind van deze lijn gaat ze in een bijna rechte lijn naar het noordoosten en laat achtereenvolgens aan België de percelen van de Weduwe Neven, Jean (796 D), het Hospitium van de Twaalf Apostelen (807 D), de Weduwe Schiepers, Gérard (808 D), Vrijens, Jean (753 D), Hermans (752 D), Paulussen, Henri (751 D), Marres, Mathieu (750 en 749 D) en Mertens, Jean (748 D) en aan Nederland die van Leenarts (793 D), Schiepers, Jean (795 en 809 D), Vrijens, Jean (810 D), Schiepers, Jean (811 D) en van het **Hospitium van de Twaalf Apostelen** (812 D). Er zal een **grenspaal (No. 75)** geplaatst worden tussen het laatste perceel (812 D), het perceel van Mertens, Jean (748 D) en van Daenen, Michel (814 D) en **een hulpsteen** in een hoek van de grens.

GP 74 (74-1, 173.89-314.59) staat aan de Susserweg, in de richting van GS 74a.

GS 74a (74a-1/3, 173.83-314.63) staat 70 meter naar het noordwesten, midden in een tarweveld. De steen is in drie stukken gebroken, waarschijnlijk bij het oogsten in het najaar van 2007. In het voorjaar van 2007 stond de steen er nog in volle glorie. Op de laatste foto is de plek van GP 75 al te zien, namelijk precies in de richting van twee populieren op de heuvel, zoals we bij nadering van GP 75 ontdekken (**74a-4**).

§ 2. Van dit punt gaat de grens in noordwestelijke richting langs het hierboven genoemde perceel van Mertens, Jean (748 D); gaat vervolgens naar het noordoosten langs het perceel van Maijelle (744 D) en laat aan Nederland de percelen van Daenen, Michel (814 D), van Moers, Nicolas (747 D), van de Weduwe Schiepers, Gérard (746 D) en van Bastiaans, Thomas (745 D).
Op de oostelijke hoek van de akker van Maijelle (744 D) zal een **grenspaal (No.76)** geplaatst worden, en **een hulpsteen** op het punt waar de grens van richting verandert.

GP 75 (75-1, 174.98-314.84) staat in een grenshoek achter de boomgaard.

GS 75a (75a, 173.91-314.92) staat 100 meter verder tussen de tarwe, in het verlengde van de zuidrand van de boomgaard. Alleen het onderstuk is nog aanwezig. We zien hier GP 76 al staan op 95 meter afstand naar het noordoosten (**75a-1**). Het onderstuk ligt bij de boerderij, iets verder naar het noorden (**75a-2/3, 173.70-315.20**). Door langs het spuitspoor te lopen benaderen we GP 76 (**75a-4**).

§ 3. Na opnieuw een hoek in Nederland gemaakt te hebben wordt de grens -tot aan de weg van Montenaken naar Maastricht- gevormd door een bijna rechte lijn, die naar het noordwesten gaat, tussen de percelen, en **kruist de ontginningsweg, genaamd Molenweg**, tot aan het punt van samenkomst van zes akkers, toebehorend aan Marres, Mathieu (738 en 739 D) en aan de Hospitia van Maastricht (740 D België), aan Swennen, Henri (837 D) en aan Marres, Mathieu (835 en 836 D, Nederland). Er zal **een hulpsteen** en een **grenspaal (No.77)** geplaatst worden **bij de weg van Montenaken naar Maastricht**, tussen de percelen van Frijs, Jean en van de Weduwe Marres, Jorris (732 en 733 D).

GP 76 (76-1, 173.96-314.97) staat net voor een landweg, die naar het noordwesten loopt.

Op 26-6-1869 wordt al geconstateerd dat deze paal veel te diep staat door ophoging van de weg.

We volgen deze weg (**76-2**) en bereiken een T-splitsing, waar de grens rechtdoor loopt, net rechts langs de haag van de boerderij in de verte (**76-3**), waar GP 77 moet staan.

GS 76a (76a-1, 173.77-315.18) staat aan deze kruising met de voormalige Molenweg, waarvan het onderstuk gelijk met het maaiveld nog te vinden is.

*In 1951 wordt de beschadigde kop bijgewerkt met cementspecie.
Op 12-2-1955 wordt bij de schouwing gemeld dat de kop is bijgewerkt.
Op 10-6-1987 wordt in een Proces Verbaal het herstel van GS 76a gemeld.*

§ 4. Van daar maakt de grens weer een hoek in Nederland, om **het midden van de voornoemde weg in de richting van Montenaken** te volgen tot aan de samenkomst met een **holle weg, genaamd Diependaelerweg**, die aan deze zijde van het gehucht Montenaken ligt. Er zal een **grenspaal (No.78)** worden geplaatst.

GP 77 (77-1, 173.64-315.33) staat diep verscholen in een heg aan de voormalige weg van Montenaken naar Maastricht, de Vroenhovenseweg(N) / Bieslanderweg(B).

De grens volgt het midden van de Bieslanderweg (**77-2**) naar het zuidwesten, tot deze GP 78 bereikt, die diep in de berm van de weg staat (**77-3**).

§ 5. Na de samenkomst van de twee genoemde wegen, wordt de grens gevormd door het **midden van die, die Diependaelerweg heet**, die eerst naar het noordwesten gaat, vervolgens slingerend naar het noorden tot de **weg van Heukelom naar Wolder**, waar ze komt tussen de landbouwgronden van de Erven Colpin (344 D, België) en de boomgaard van Haesen, Hubert (510 D, Nederland).

Op de viersprong van genoemde Diependaelerweg met die van Heukelom zal een grenspaal (No.79) geplaatst worden.

GP 78 (78-1, 173.46-315.19) staat bij het begin van de Diependaelerweg.

De grens volgt deze weg in noordelijke richting (**78-2**), met een prachtig uitzicht op Wolder (**78-3**). Uiteindelijk komen we bij de voormalige weg van Heukelom naar Wolder, waar GP 79 op de noordwest hoek van de kruising staat (**78-4**).

§ 6. Van deze grenspaal wordt de grens gevormd door **de as van de weg, die het verlengde is van genoemde Diependaelerweg, tot aan de grote weg van Tongeren naar Maastricht.**

Er zal een grenspaal (No.80) aan de kant van de sloot langs de weg worden geplaatst op de westelijke hoek van het perceel van Nelissen, Mathieu (349 D).

GP 79 (79-2, 173.58-315.91) aan de rand van de bebouwde kom van Wolder.

De grens loopt rechtdoor door het midden van de straat tot waar GP 80 staat (**79-3**).

Losse koppen zijn er al in 1866.

Op 18-6-1866 wordt in een brief van de burgemeester en wethouders aan de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg, gemeld dat de kop van GP 79 op het gemeentehuis van Oud-Vroenhoven in bewaring wordt genomen.

Op 28-6-1866 gaat er een brief van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de Minister van Binnenlandse Zaken, dat deze kop in bewaring is genomen op het gemeentehuis van Oud-Vroenhoven. Tevens is de losse kop van GP 119 bij de burgemeester van Grevenbicht in bewaring gegeven. Dit in afwachting van een goede methode om de koppen te herplaatsen.

Op 4-6-1868 wordt bij de schouwing nogmaals vermeld dat van GP 79 de kop is verdwenen. Verder was de paal beschadigd.

§ 7. Van daar volgt de grens **de as van de grote weg in zuid-westelijke richting over een afstand van ongeveer 145 meter (ellen)**, tot aan **een landweg, die er op uit komt aan het noordwesten, tussen de landbouwgronden van Castermans, Chrétien (221 D) en van Marres, Pierre (107 D).**

Op de hoek van het eerste perceel zal een grenspaal (No.81) worden geplaatst.

GP 80 (80-1, 173.52-316.03) staat midden op de Diependaelerweg, bij de kruising met de Tongerseweg, de voormalige grote weg van Tongeren naar Maastricht.

Hiervandaan volgt de grens, over een afstand van 145 meter, deze weg tot GP 81 (**80-2**).

§ 8. Van dit punt, tot aan een weg, genaamd **Steenstraat**, bijna parallel aan de grote weg van Tongeren, wordt de grens naar het noorden gevormd door **het midden van genoemde landweg**, vervolgens **op een afstand van 25 meter (ellen) naar het noordoosten**, door **het midden van de genoemde Steenstraat**, en van hier naar het noordwesten, tot aan een andere weg, genaamd Oude Steenstraat, door **het midden van een dwarsweg genaamd Houltweg**.
 Een **grenspaal (No.82)** wordt geplaatst bij de Oude Steenstraat en **twee hulpstenen**, waarvan de een de richting van de hiervoor vermelde veldweg aangeeft, en de andere bij het begin van de dwarsweg, genaamd Houltweg.
 De laatste grenspaal zal het raakpunt van vier gemeenten aangeven: de Belgische en Nederlandse gemeenten Vroenhoven en de Belgische en Nederlandse gemeenten Veltweselt.

GP 81 (81-1, 173.39-315.96) staat aan de Tongerseweg (**81-2**), bij het begin van een landweg, die naar het noorden loopt (**81-3**).
 De grens volgt deze landweg naar het noorden (**81-4**) tot de kruising met de voormalige Steenstraat (**81a**), waar GS 81a moet staan. Deze grenssteen is afgebroken en het onderstuk is waarschijnlijk verborgen onder een berg rommel ter plaatse.

In 1951 staan GS'n 81a en 81b resp. 20 cm boven en precies gelijk met het maaiveld. Op 12-2-1955 wordt in een Proces Verbaal van de schouwing gemeld dat GS 81a/b, beide met de kop gelijk met het maaiveld in de grond zitten. Voorgesteld wordt om de palen omhoog te brengen en te beschermen met 2x2 ijzeren palen, volgestort met beton. De kosten worden geraamd op 80 gulden totaal. Op 15-7-1964 wordt gemeld dat de ijzeren beschermingsbuizen voor de grensstenen 81a en 81b moeten worden geschilderd. Op 10-6-1987 wordt in een Proces Verbaal het herstel van GS 81a en 81b gemeld.

GS 81b (81b-1, 173.33-316.26) staat bij de 2e knik in de grens, met inscriptie "KEI 10".

Het "lenen" van een rijksgrenspaal.

*Op 12-8-1994 wordt er aangifte gedaan van de diefstal van grenssteen 81b bij de Cupidohof, waarbij het kenteken van de personenauto, die voor het transport is gebruikt, door een oplettende buurtbewoner is genoteerd.
 Op 5-10-1994 ontstaat er een discussie over het eigendomsrecht van de grensstenen en de instantie die bevoegdheid heeft om aangifte te doen.
 Op 14-12-1994 wordt verzocht om prijsopgaaf voor het transport van de in een naburige voortuin teruggevonden steen en het herplaatsen.
 Op 15-1-1995 wordt door een vriendenclub of "kompeneej KEI-10" opening van zaken gegeven over de toedracht van de verdwijning van deze grenssteen. De hele zaak liep met een sisser af en de steen werd op de plaats terug gezet. Op de steen staat "KEI-10".*

Vervolgens gaat de grens naar het noordwesten, door het midden van de voormalige Houltweg (**81b-2**), tot de kruising met de voormalige Oude Steenstraat, waar GP 82 staat (**81b-3**), samen met een nepperd.

ARTIKEL 22.**(4.650 m.)*****Grens door de gemeente Veltweselt.***

*§ 1. Van de laatste grenspaal gaat de grens door de gemeente Veltweselt, blijft naar het noordwesten gaan langs het perceel van Marres, Everard (93 C), dat aan Nederland blijft, en draait vervolgens naar het noordoosten, scheidt achtereenvolgens de volgende landbouwgronden: van Wolfs, Mathieu (92 C), Palmans, Henri (91 C), Bokken, Jean (89 C) en van Nierstrasz (80 C, België) van die van Marres Everard (93 C), Bokken, Jean (88 C), Marres, Everard (87 en 86 C), Thyssen, Jean, timmerman, Jean Nicolas Paul (85 C) en van Marres, Everard (84 C, Nederland). Tussen het laatste perceel en dat van Nierstrasz (80 C) en van Haesen, Hubert (83 C) zal een **grenspaal (No.83)** worden geplaatst, en een **hulpsteen** zal op de hoek van de grenslijn geplaatst worden.*

GP 82 (82-1, 173.18-316.39) staat op een bijzonder punt.

Er ligt een grote kei (**82-2**) met het opschrift "VIA COLONIA BONONIA".

De voormalige Oude Steenweg is voor een deel bedekt met een laag grove Maaskiezelstenen (**82-3**).

Verder zit er in het midden van de kruising een koperen "knobbel" met de tekst "Grenschap Albertkanaal 2007" en "Maastricht, Lanaken, Reerst" (**82-4**).

Tot slot staat er een informatiezuil in de vorm van een gestileerde grenspaal (**82-5/6**).

De rationele weg.

Julius Ceasar beschreef de Eburonen in zijn boek "De Bello Gallico".

Dit opschrijven telt voor onze streek als het einde van de prehistorie en het begin van de geschiedenis. De Romeinse weg kan gezien worden als het symbool voor grondige vernieuwingen voor de hier levende stammen.

Aan de weg ontstonden tal van uitspanningen en dorpen, verdeeld over de afstand van een dagreis te voet of te paard. Men kon er een paard verversen, overnachten of langere tijd verblijven. Sommige van deze plaatsen groeiden in latere tijden uit tot steden. Tongeren werd door de Romeinen al meteen als stad gesticht. Maastricht groeide als nederzetting bij een versterkte oversteekplaats over de Maas, maar werd pas na de Romeinse tijd een stad.

Na het vertrek van de Romeinen bleef de weg nog lange tijd in gebruik en nu bestaat het tracé op vele plaatsen nog steeds als hoofd- of landweg. Maar ook in namen als "heerweg", "herreweg" of "heirbaan" is de Romeinse weg nog aanwezig.

Deze regio, het "Civitas Tungrorum", was in de Romeinse tijd een landbouwgebied dat vanuit herenboerderijen ("villa's") werd bewerkt. Er werd vooral graan verbouwd op de vruchtbare loss bodem. Dat men er soms ook aan veeteelt deed, werd aangetoond bij een opgraving van een inheems-Romeinse nederzetting hier vlakbij aan de wijk Hazendans.

Aanvankelijk produceerde de plaatselijke landbouw voedsel voor de Romeinse legerscharen in de verre omtrek, maar later ook voor de inwoners van Tongeren en andere grotere nederzettingen.

Geleidelijk romaniseerde de plattelandsbevolking.

De boerderijen kregen mediterrane kenmerken zoals een binnenplaats, wandschilderingen, vloerverwarming en veranda's, maar de inheemse bouwtechnieken met hout en leem bleven veelal bestaan.

GS 82a (82a-1, 173.08-316.49) staat op een grenshoek, 140 meter naar het noordwesten. De ruw behakte voet van de steen is gedeeltelijk zichtbaar (**82a-2**). Vervolgens gaat de grens naar het noordoosten tot waar GP 83 staat (**82a-3/4**), verscholen in een haag.

Op 10-6-1987 wordt in een Proces Verbaal het herstel van GS 82a gemeld.

*§ 2. Vanaf dit punt, na een in Nederland inspringende hoek te hebben gevormd, gaat de grens naar het noordwesten, tussen twee stukken grond door, toebehorende aan voornoemde Nierstrasz (80 en 78 C) en na langs de grond van de Weduwe Marres, Jorris (191 C), dat aan België blijft, gegaan te zijn, komt ze samen met de **weg, genaamd Vlijtingerweg**, tussen deze grond, en dat van Jansen, Nicolas (222 C). Hier wordt een **grenspaal (No.84)** geplaatst.*

GP 83 (83-1, 173.18-316.64) staat in de haag, op een haakse hoek, waar de grens naar het noordwesten gaat (**83-2**).

Oud Vroenhoven D1 (1828)

*§ 3. Van daar gaat ze **over de weg, genaamd Vlijtingerweg**, gaat dan om het perceel van Jansen, Nicolas (221 C), dat aan Nederland blijft, vormt **twee inspringende hoeken**, een in België en de andere in Nederland, ze komt aan **de weg van Kesselt naar Maastricht, genaamd Drinkelingsweg** tussen de landbouwgronden van Ghijssen, Jean (239 C) en van Smits, Joseph (238 C), na deze gescheiden te hebben van die van de Weduwe Marres, Jorris (220 C), Bastiaans, Jean (242 C), Marres Pierre (241 C), Geelen, Michel (240 C), alsmede de genoemde grond van Ghijssen, die aan België blijven, van die van Janssen, Nicolas (221 C), van Neven, Leonard (223 C), van de Weduwe Veugen (224 C), van de Armen van Veltweselt (225 C), van l'Herminotte (226 C) en die van voornoemde Smits, Joseph (238 C), die aan Nederland zullen blijven. Er wordt een **grenspaal (No.85)** geplaatst op het aangegeven punt bij **de weg van Kesselt naar Maastricht genaamd de Drinkelingsweg**, en **twee hulpstenen** op elke hoek van de grenslijn.*

GP 84 (84-1, 172.98-316.77) staat op ca. 220 meter naar het noordoosten, bij de kruising met de voormalige Vlijtingerweg.

Op 28-9-1872 werden al 2 losse spitsen gerepareerd van GP 84 en 88, kosten totaal fl.10,00.

GS 84a (84a-1, 172.94-316.80) staat op een haakse hoek naar het noordoosten, aan de rand van een grote zandafgraving in België (**84a-2/3**). Hier dumpen luie krantenbezorgers hun kranten om snel klaar te zijn (**84a-4**).

GS 84b (84b-1, 173.00-316.88) staat 100 meter naar het noordoosten, in een parkje aan de rand van de wijk Daalhof, waar vandaan de grens weer naar het noordwesten gaat (**84b-2**) tot aan de plaats van GP 85 (**84b-3**).

§ 4. Van dat punt gaat de grens over een lengte van **78 meter** (ellen) naar Maastricht door het midden van de genoemde weg van **Kesselt**, en neemt vervolgens, tot een weg genaamd **Heserstraat** de scheiding van de landbouwgronden van Prick, Gerard (292 C), van de Gezusters Nijpels (381 en 377 C) en van de Weduwe Bastiaans, Paul (326 C België); met die van Bokken (293 C), Haesen, Gilles (380 C), Roemers (379 C), Breuels (378 C) en van Bastiaans, Jean (324 en 325 C Nederland).

Een **grenspaal (No.86)** zal worden geplaatst bij de weg genaamd **Heserstraat**. Men zal **twee hulpstenen** plaatsen, de een bij de weg van **Kesselt**, de andere bij die genaamd **Tomkensweg**, van waar de grens, op enkele meters (ellen) van het punt, waar hij zich verenigt met die genaamd **Kleine Tomkensweg**, deze weg kruist.

GP 85 (85-1/2, 172.89-317.04) staat naast een tamme kastanje. De grens loopt 78 meter in oostelijke richting, door het midden van de voormalige Drinkelingsweg (**85-3**).

Op 4-6-1868 wordt vermeld dat van GP 85 de kop is verdwenen.

GS 85a (85a-1, 172.97-317.07) staat langs deze weg, halverwege de wal, tegenover een trap. Deze steen moest eerst wel vrijgemaakt worden van de manshoge brandnetels. We zien de nieuwbouw(N) tot vlak aan de grens gevorderd (**85a-2**), waar de grens de rand van een braakliggend perceel met kamille volgt (**85a-3**).

GS 85b (85b-1, 172.75-317.43) staat op een haakse hoek naar het noordwesten, aan de rand van een geëgaliseerde zandafgraving(B). Tot slot bereiken we de plaats van GP 86 aan de Heserstraat (**85b-2**).

*Op 5-3-1968 wordt bij de schouwing gemeld dat GS 85b is afgebroken. De steen moet gelijmd worden met kit en versterkt met een ijzeren klembeugel, kosten 95 gulden.
Op 10-6-1987 wordt in een Proces Verbaal de vernieuwing van GS 85b gemeld, die zwaar beschadigd blijkt te zijn en omver ligt.
Op 19-11-1987 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de herplaatsing van een nieuwe betonnen GS 85b op de zelfde plaats.*

§ 5. Van de laatste grenspaal gaat de grens weer naar Maastricht langs **het midden van de Hesperstraat**, tot aan de percelen van Soiron (140 B) en van Beelaerts (139 B), waar ze naar het noorden gaat, waardoor het eerste stuk grond aan België blijft en het tweede aan Nederland. Bij de samenkomst van de twee stukken grond met dat van Cornu (171 B, België), zal een **grenspaal (No.87)** worden geplaatst, en **een hulpsteen** zal worden geplaatst op de hoek van de lijn bij de Hesperstraat.

GP 86 (86-1, 172.73-317.58) staat aan de Hesperstraat, het meest westelijke puntje van Maastricht. Hier vandaan gaat de grens naar het oosten langs de Hesperweg tot de plaats waar GS 86a moet staan, bovenop het einde van een kleine wal (**86-2**).

Op 9-12-1882 is GP 86 herplaatst.

GS 86a (86a-1, 172.85-317.58) staat op deze wal tussen het onkruid, aan de Hesperstraat.

*Op 6-12-1882 is GS 86a herplaatst.
Op 15-7-1964 wordt gemeld dat van GS 86a ca. 10 cm van de kop is verdwenen, maar omdat de paal goed herkenbaar is als grenspaal, wordt geen reparatie uitgevoerd.
Op 10-6-1987 wordt in een Proces Verbaal het herstel van GS 86a gemeld, die scheef staat en zwaar beschadigd is.*

De grens volgt dit dijkje in noordelijke richting (**86a-2**), dat de rand van een nieuw aangelegd golfterrein volgt. We passeren een grensovergang (**86a-3/4, 172.84-317.72**) en bereiken de plaats van GP 87 aan het andere eind van de wal (**86a-5**).

§ 6. Van de laatste grenspaal gaat de grens eerst naar het oosten, vervolgens tot aan **een zijweg, genaamd Molenweg**, naar het noorden, terwijl ze achtereenvolgens de volgende Belgische percelen van: Cornu (171 B), Erven Colpin (172 B), Gebroeders Stratmans, (173 B), Tiecken, (81 B), Marres, Pierre, (82 B), Nelissen, Mathieu (83 B), en Baren, Henri (78 B), scheidt van die, die aan Nederland blijven, te weten: van Beelarts (139 B), Crahay (138 B), Smits, Joseph (136 B), Van Heylerhof (134 B), Graeven, (133 B), Smits, Joseph (86 en 85 B) en van Crauwels, Adam (84 B). Tussen dit laatste en het perceel van Baren, Henri (78 B) zal een **grenspaal (No.88)** geplaatst worden bij de hiervoor genoemde weg, genaamd Molenweg, en **een hulpsteen** in de hoek in de lijn.

GP 87 (87-1/2, 172.83-317.78) blijkt half van deze wal afgevallen te zijn. Dit levert wel verrassende kijkjes op de grenspaal op (**87-3/4**). De grenswal maakt een rechte hoek naar het oosten en passeert nog een “grensovergang” (**87-5**) tot de plaats van GS 87a.

Op 9-12-1882 is GP 87 herplaatst.

GS 87a (87a-1, 172.99-317.85) staat tussen manshoge brandnetels en was lastig te vinden als je aan de verkeerde kant begint (!). Andermaal maakt de grenswal een stompe hoek naar het noorden en volgt deze grenswal (**87a-2**) tot de plaats van GP 88 (**87a-3**).

§ 7. Van het vastgestelde punt bij de weg, genaamd **Molenweg**, gaat de grens naar het noordwesten, langs **de as van genoemde weg, tot aan een greppel, die hem kruist** tussen het land van de Weduwe Stevens, Paul (250 B, België), en dat wat toebehoort aan het Fonds van de Kerk te Veltweselt (64 B, Nederland). Er zal een **grenspaal (No. 89)** worden geplaatst.

GP 88 (88-1, 172.94-318.03) staat aan de voormalige Molenweg, aan de westrand van het Dousberg parcours.

Op 28-5-1863 is GP 88 omgevallen, kosten herplaatsing begroot op fl.9,00 (18-7-1863)
Op 28-9-1872 werden al 2 losse spitsen gerepareerd van GP 84 en 88, kosten totaal 10 gulden.

De grens volgt de voormalige Molenweg in noordelijke richting (**88-2**) tot we de plaats van GP 89 bereiken (**88-3**).

§8. Vandaar, terwijl ze naar het noordoosten gaat, wordt de grens gevormd door genoemde **greppel of sloot**, die de hoogten en de hiervoor met name genoemde de gronden van het Kerkelijke Fonds te Veltweselt (64 B), van Mockel (277 B), van Geelen, Arnold (275 B) en van de Armenhuizen van Maastricht (297 B), die er aan liggen, aan Nederland laat.
Op het raakpunt van genoemd perceel van de Armenhuizen te Maastricht en dat van Geelen, Arnold (302 B, Nederland), met dat van Weduwe Kerkhoffs, Jean (274 B, België), zal een **grenspaal (No. 90)** worden geplaatst.

GP 89 (89-1, 172.83-318.24) staat aan het begin van een weg in noordoostelijke richting, langs de oostrand van het golfterrein. De grens volgt deze grensweg tot de plaats waar we GP 90 zien staan (**89-2**).

§9. Van daar verlaat de grens de sloot en gaat naar het noordwesten, langs **een voetpad**, dat het genoemde perceel (302 B) van Geelen, Arnold (Nederland) scheidt van die van de Weduwe Kerkhoffs, Jean (274 B), van de Weduwe Geurts, Lambert (273 B) en die van Destouville (272 B, België) scheidt, en aan het einde van het genoemde perceel van Geelen, Arnold, gaat ze naar het noordoosten, en gaat in een rechte lijn tot aan **de weg van Bilsen naar Maastricht** tussen het veld van Van Aken (304 B België) en dat van Geurts, Pierre (300 B Nederland) door.
Op dit punt zal een **grenspaal (No.91)** geplaatst worden, en **een hulpsteen** op de plek waar de grens het voetpad verlaat.

GP 90 (90-1, 173.05-318.58) staat aan de noordzijde van de Dousberg, waar de grens een haakse hoek naar het noordwesten maakt. We naderen de ereplaats van GS 90a (**90-2**).

GS 90a (90a-1, 172.92-318.67) staat boven op een heuveltje temidden van de golfballen. Vanaf de grenssteen loopt de grens naar het noordoosten tot de plaats van GP 91 (**90a-2**).

§ 10. Van de laatste grenspaal gaat de grens naar het westen, langs **de as van de weg van Bilsen naar Maastricht, genaamd De Baan**, en komt vervolgens bij de **verhoogde berm** naar het noordoosten, om de hoekige scheiding van de velden van Theunissen, Herman (1097 A), Baron van Seleys (1096 A), Habets Charles (1094 A) en Kerkhoffs, Everard (1100 en 1101 A, België); met die van Geelen, Jean (1092 A), Baron de Crassier, (1093 A), van Gerards, Henri (1079 A) en van Geurts, Paul (1102 A Nederland).

Een **grenspaal (No. 92)** zal worden geplaatst op het raakpunt van de drie percelen van Kerkhoffs, Everard (1101 A), en van Caenen, Pierre, (1104 A België) en van Geurts, Paul (1102 A, Nederland).

Twee hulpstenen zullen worden geplaatst; de een op de hoogte van de berm van de weg van Bilsen en de ander bij de voornaamste hoek in de grens.

GP 91 (91-1, 173.08-318.81) staat aan de Via Regia, waar vandaan de grens deze drukke verbindingsweg volgt tot de plaats van GS 91a (**91-2**).

Op 31-7-1951 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de verplaatsing van GP 91. De paal "is geplaatst op het snijpunt van het verlengde van de voorgevellijn van het grenskantoor Bilsenbaan met de lijn der landengrens, op 4.79 meter uit de noordwestelijke hoek van het bestaande grenskantoor, en 7.93 meter van de plaats van de oude grenspaal, welke op 6.50 meter uit de as van de weg stond".

Op 31-7-1951 is de rekening van 35,97 gulden er al voor het verplaatsen van GP 91.

GS 91a (91a, 172.94-318.88) staat hier aan de Via Regia, op de hoger gelegen grond. Net er voor staat een rijksgrenspaal "RG" (**91a-1**) en een paaltje met de inscriptie "BS", mogelijk iets van de Belgische Spoorwegen? (**91a-2**). Hier vandaan volgt de grens met enige hoeken het hek van een steenfabriek(B) (**91a-3/4**).

GS 91b (91b, 173.06-319.00) staat 180 meter verder naar het noordoosten, op een haakse hoek in de grens naar het noordwesten. Deze steen heeft een prachtige antieke reparatie met ijzeren banden (**91b-1**) en loodgietsel (**91b-2**).

Met een haakse hoek naar het noordwesten (**91b-3**) volgt de grens het hek van de steenfabriek tot de plaats van GP 92 (**91b-4**).

§ 11. Van de laatste grenspaal herneemt de grens weer de noordoostelijke richting tot aan de **weg genaamd Ondersteweg**, en laat aan België de landbouwgronden van Caenen, Pierre (1104 A), Prick (1112 A) en Nelissen Mathieu (1120 A), en, aan Nederland die van Geurts, Paul; Geurts Mathieu (1102 A), Dambremont (1103 A), Emeriks, Pierre (1114 A) en Dauby (1119 A).

Een hulpsteen geeft het raakpunt aan van de grens met de voornoemde weg, genaamd **Ondersteweg**, waarvan de grens vervolgens wordt gevormd **door de as**, naar het noord- westen, **tot aan de weg, genaamd Riepsweg**; op de **viersprong**, gevormd door de twee wegen, zal een **grenspaal (No.93)** worden geplaatst.

GP 92 (92-1, 172.96-319.09) staat in een haakse hoek tegen het hek van de steenfabriek. Hier vandaan vervolgt de grens haar traject, met 2 kort op elkaar volgende haakse hoeken **(92-2/3, 173.02-319.18)** tot de plaats van GS 92a.

Na een tijdje zoeken tussen het hoog opgeschoten onkruid, ging ik bijna plat op mijn gezicht omdat ik over de liggende steen struikelde, die daarna vrijgemaakt is van brandnetels e.d.

Grenspaal 92 was al omgevallen in 1878.

Op 29-10-1878 stelde de controleur van Kadaster van Hasselt, Charles Louis Cordier, een Proces Verbaal op van de herplaatsing van de omgevallen GP 92.

GS 92a (92a-1/2, 173.08-319.27) ligt aan de Floretruwe, de voormalige Ondersteweg. De grens gaat met een haakse hoek naar het noordwesten en volgt het midden van de Ondersteweg **(92a-3)** tot de we GP 93 in de verte zien staan **(92a-4)**.

§ 12. Van daar tot het gebied van Lanaken, waar ze **vlak bij de weg genaamd Roosstraat** komt, wordt de grens gevormd in noordoostelijke richting door **het midden van de Riepsweg**. Een **grenspaal (No.94)** zal worden geplaatst **op de viersprong**, die gevormd wordt door de **Riepsweg en de Roosstraat**. Dit is het raakpunt van vier gemeenten: Veltweselt Nederland, Veltweselt België, Lanaken Nederland en Lanaken België.

GP 93 (93-1, 172.91-319.41) staat 220 meter naar het noordwesten, ook aan de Floretruwe, samen met een waarschuwingbord, waarschijnlijk niet voor mij bedoeld.

Moelijkheden bij haakse kruising van wegen van 4 meter breed bij GP 93.
Op 3-8-1864 gaat er een brief uit van het Kadaster te Maastricht naar de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg. Hierin wordt melding gemaakt van de te krappe draai op een haakse kruising van wegen van 4 meter breed, waar GP 93 op de hoek van de kruising staat. Hier loopt de rijksgrens in de as van de Ondersteweg tot het kruispunt en vervolgens in de as van de Riepsweg verder. Bepaald wordt dat de paal aan dezelfde kant van de weg moet blijven, verschoven in de richting van GP 94, waarbij een hulppaal de oorspronkelijke plaats zou moeten aangeven.
Op 15-11-1864 is er een Proces Verbaal van verplaatsing van de grenspaal, waarin vermeld werd dat de grenspaal 3 meter is verplaatst in de richting van GP 94.

Op 8-11-2000 is er een Proces Verbaal opgemaakt van herplaatsing van GP 93.

Hier vandaan volgt de grens de voormalige Riepsweg in noordoostelijke richting (**93-2**), waarvan soms nog maar een smal akkerpaadje rest (**93-3**). Tenslotte komen we aan de rand van een beukenhaag, waartussen GP 94 verscholen staat (**93-4**).

ARTIKEL 23.

(3.920 m.)

Grens door de gemeente Lanaken.

§ 1. Van de aan het eind van het laatste artikel vermelde grenspaal tussen de gebieden van Veltweselt en Lanaken, gaat de grens door de laatste gemeente, blijft **het midden van de Riepsweg** volgen, die **verderop Zouwweg** genoemd wordt. Er wordt een **grenspaal (No.95)** geplaatst op de viersprong die deze weg vormt met de weg van Briegden naar Caberg.

GP 94 (94-1, 173.31-319.71) staat aan de Zouwweg, in een beukenhaag. De grens vervolgt haar weg in dezelfde richting (**94-2**) tot de plaats van GP 95 (**94-3**).

§ 2. Van daar volgt de grens, na een scherpe hoek in Nederland gemaakt te hebben, in noordwestelijke richting **de as van de genoemde weg van Caberg naar Briegden tot aan het raakpunt van de drie stukken landbouwgrond, toebehorende aan Armenhuizen van Maastricht (966 C Nederland), aan Francken, Godefroid (839 C) en aan Paulussen Henry (965 C België).**-Op dit punt wordt een **grenspaal (No.96)** geplaatst.

GP 95 (95-1, 173.47-319.88) staat 210 meter naar het noordoosten, ook aan de Zouwweg. De grens gaat met een haakse hoek naar het noordwesten en volgt het midden van de voormalige weg van Caberg naar Briegden **(95-2)** tot de plaats van GP 96 **(95-3)**.

§ 3. Van daar gaat de grens **tot aan de weg, genaamd Winterheggestraat, tussen de akkers door.** Aan België blijft het genoemde perceel van Paulussen, Henry, en aan Nederland blijven de percelen van de Armenhuizen van Maastricht (966 C) en van de Graaf van Mérode (967 C); ze gaat vervolgens in de lengterichting door het perceel van Montagne (972 C) en volgt de scheiding tussen de Belgische percelen van Jessé (961 C) en van de Graaf de Mérode (960 C) en van de Nederlandse percelen van Gérard, Nicolas (974 C), Gadiot, Abraham (973 C) en van de Weduwe van Acken, Martin (986 C).

Een ruwe steen geeft een van de hoeken in de lijn aan.

Twee hulpstenen geven de andere aan. Er zal een **grenspaal (No.97)** worden geplaatst bij de weg genaamd Winterheggestraat.

GP 96 (96-1, 173.09-320.21) staat aan de rand van het waterwingebied. De grens loopt met 2 dicht bijeen liggende haakse hoeken, dwars door de akkers, in noordoostelijke richting. Eerst bereiken we de plaats van GS 96a op de eerste hoek.

GS 96a (96a-1, 173.35-320.48) staat op de 1e grenshoek, waar de grens verder loopt naar het zuidoosten **(96a-2)**, waar we nog een restant vinden van een kadasterpaaltje **(96a-3)**.

GS 96b (96b-1, 173.40-320.42) vinden we op de volgende grenshoek, waarna de grens weer afbuigt naar het noordoosten **(96b-2)**. Langs en dwars door de velden **(96b-3/4)** bereiken we uiteindelijk de plaats van GP 97, zonder topstuk **(96b-5)**.

§ 4. Van daar gaat de grens naar het zuidoosten en wordt **over een afstand van ongeveer 190 meter (ellen) gevormd door het midden van de voornoemde weg, genaamd Winterheggestraat.** -Op deze afstand wordt een **grenspaal (No.98)** geplaatst tussen de gronden van de Weduwe van Acken, Martin (986 C) en van Breuels (987 C).

GP 97 (97-1/2, 173.59-320.63) staat aan de voormalige Winterheggenweg, de huidige Van Akenweg. Het topstuk was er afgeslagen, maar lag zo waar nog tussen de brandnetels. Het paste nog precies en dan valt het vandalisme het minst op **(97-3)**. Hier vandaan volgt de grens deze weg in zuidoostelijke richting **(97-4)** tot de plaats van GP 98 **(97-5)**.

§ 5. Van deze weg, tot die, genaamd **Groenstraat**, gaat de grens naar het noordoosten langs een hoekige lijn, die **zes hoeken** vormt, waarvan er drie in België inspringen en de andere drie in Nederland. Ze scheidt achtereenvolgens de volgende landbouwgronden, die aan België blijven van, die van Breuels (1028 C), Neven, Georges (1027 C), Martens, Henry (1023 C), Neven, Georges (1022 C), Cauberg Mathieu (1040 C), Merken, Jean (1041 C) Paulussen, Arnold (355 C), Wahlen, Joseph (353 C), Cauberg, Martin (352 C), Jessé (351 C), Liebens (350 C), Gadiot, Abraham (345 C) en Hustings, Lambert (344 C), en aan Nederland die van Mayelle, Jean (1021 C), Murris Mathieu (1019 C), Wilders, Guillaume (359 C), de Weduwe Van Acken (357 C), Gadiot, Abraham (356 C), en Loomans, Adam (368 C).-

Er zal een **grenspaal (No.99)** bij de weg genaamd Groenstraat worden geplaatst; **twee ruwe stenen en een hulpsteen** zullen de hoekige plaatsen in de lijn aangeven.

GP 98 (98-1, 173.73-320.50) staat 200 meter naar het zuidoosten, ook aan de Van Akenweg. Hier maakt de grens een haakse hoek naar het noordoosten, dwars door de velden (**98-2**). Op de 1^e hoek vinden we GS 98a, liggend tussen de tarwe.

Op 15-12-1880 is gemeld dat vernieuwen van de fundering van GP 98 en 99 nodig was. Op 18-1-1881 is een Proces Verbaal opgemaakt aangaande de vernieuwing van de fundamente en herplaatsing van de grenspalen 98 en 99.

GS 98a (98a-1, 173.97-320.78) ligt op de 1^e grenshoek, vlak bij een nieuw aangelegde weg in België.

Op de 6^e hoek in de grens staat nog een arduinen kadasterpaaltje (**98a-2/3**).

Daarna gaat het in rechte lijn naar GP 99 (**98a-4**).

§ 6. Van de laatste grenspaal gaat de grens over een afstand van **45 meter (ellen)** in **noordwestelijke richting door het midden van de Groenstraat**; vervolgens naar het noordoosten door een lijn, die twee hoeken vormt en de landbouwgronden van Gadit, Abraham (340 C), Weduwe Willems, Nicolas (229 C) en Duchateau, Wauthier (230 C België) scheidt van die van Olislaegers (339 C), Caubert, Martin (286 C), van de Armenhuizen van Maastricht (285 C) en Veugen, Chrétien (283 C Nederland). Tussen dit laatste perceel (283 C), en dat van Tilly, François (282 C), die aan Nederland zullen blijven, en dat van de weduwe van Willems, Mathieu (279 C België), zal een **grenspaal (No.100)** geplaatst worden aan het begin van een **voetpad, dat naar Smeermaas gaat, en een hulpsteen** bij de Groenstraat.

GP 99 (99-1, 174.28-320.88) staat aan de voormalige Groenstraat, de huidige Lanakerweg, op een haakse hoek naar het noordwesten.

Op 15-12-1880 is gemeld dat vernieuwen van de fundering van GP 98 en 99 nodig was.

GS 99a (99a-1, 174.25-320.93) staat 45 meter verder op de rand van het bedrijventerrein(B).

Op 10-6-1987 wordt in een Proces Verbaal het herstel van GS 99a gemeld.

Hierna loopt de grens in noordoostelijke richting verder door het midden van deze voormalige weg, die hier en daar vrijwel verdwenen is (**99a-2**). De grens loopt nu langs het hek van het bedrijventerrein (**99a-3**) en we naderen de plaats van GP 100 (**99a-4**).

§ 7. Van de laatste grenspaal gaat de grens naar het noordoosten, terwijl ze **het midden van het hier genoemde voetpad volgt**, waarbij ze aan beide zijden langs talrijke percelen gaat, tot aan **een weg, genaamd Kerkweg**, die haar kruist tussen de grond van Merken, Henry (261 C België) en dat van de Weduwe Veugen, Jean (306 C Nederland). **Op dit punt zal een grenspaal (No.101)** worden geplaatst.

GP 100 (100-1/2, 174.48-321.06) staat midden in het bouwland, net bij het begin van het voetpad naar Smeermaas.

De grens kruist een voormalig goederentreinspoortje (**100-3/8, 1747-3212**), waar aardige “stillevenns” zijn te fotograferen. Tot slot komen we bij de plaats van GP 101 (**100-9**).

§ 8. Van dit punt wordt de grens over een afstand van **vijftig meter (ellen) gevormd door het verlengde van het hiervoor genoemde voetpad**; ze draait vervolgens naar het oosten tussen de percelen van de Erven Strengnaerts (965 B), van de Weduwe Willems, Mathieu (959 B) en van de Weduwe Willems, Nicolas (958 B België) en van Leenders, Jean (956 B), Cauberg, Martin (957 B) en Veugen Jean (947 B Nederland), tot aan de samenkomst met een stuk landbouwgrond van Van Muysen (942 B), waar ze in een rechte lijn, en bijna loodrecht naar **de grote weg van Maastricht naar Maaseik**, doorheen gaat, aan de kant waarvan en tegen genoemd stuk grond een **grenspaal (No.102)** zal worden geplaatst.
Er zullen **twee hulpstenen** worden geplaatst: de een op de zuidwest hoek van perceel 965 B en de ander op de zuidelijke hoek van perceel 958 B.

GP 101 (101-1, 174.85-321.34) staat aan de rand van Smeermaas, aan de v.m. Kerkweg.

GS 101a (101a-1/2, 174.88-321.38) staat 50 meter verder in het verlengde van het voetpad naar Smeermaas, tegen een hekwerk. De grens maakt een haakse hoek naar het zuidoosten (**101a-3**) en bereikt de plaats van GS 101b.

Op 23-12-1871 waren de kosten voor het rechtzetten van GS 101a totaal fl.3,00.

GS 101b (101b-1, 175.08-321.29) staat vlak voor de Brusselseweg, op een flauwe grenshoek. De grens volgt in oostelijke richting de perceelgrens (**101b-2**) tot de plaats van GP 102 (**101b-3**).

Op 10-6-1987 wordt in een Proces Verbaal het herstel van GS 101b gemeld.

§ 9. Van deze grenspaal gaat de grens in een rechte lijn in dezelfde richting verder, gaat **over voornoemde grote weg**, waar aan de andere zijde, en tegen het perceel van Van Muysen, André Crétien en consorten (941 B) eveneens een **grenspaal (No.103)** zal worden geplaatst.

GP 102 (102-1/2, 175.12-321.29) staat aan de westzijde van de Brusselseweg, met aan de overkant GP 103 tegen de gevel van een bloemenwinkel. De grensovergang, gezien vanaf GP 103, is ook in het wegdek te herkennen (**102-3**).

Op 26-11-2004 is een offerte uitgebracht voor het op hoogte plaatsen van GP 102 voor een bedrag van 1226 euro, excl. BTW.

§ 10. Van deze grensmaal gaat de grens nog steeds in een rechte lijn in dezelfde richting, gaat door het genoemde perceel van Van Muysen (941 B), de **weg genaamd Oude Heeren Baan**, de percelen van de Erven van de Graaf de Mérode (859 B), Van Muysen, André-Crétien en consorten (854 B), Gilissen, Walter (854 bis B), de Erven Huysmans, Adrien (852 bis B) en van Berkenbosch, Willem en Godfroid (852 B) en komt aan de linker dijk of jaagpad van het kanaal, genaamd Zuid Willemsvaart, waar een **grensmaal (No.104)** zal worden geplaatst.

GP 103 (103-1, 175.13-321.29) staat aan de oostzijde van de Brusselseweg, tegen de gevel van de bloemenwinkel, waar de grens precies langs de zijmuur loopt. Aan de achterkant van deze winkel kruist de grens een straatje door Smeermaas, de voormalige Oude Heerenbaan, die even verder op de Brusselseweg uitkomt (**103-2/3**). Vervolgens loopt de grens dwars door een siertuin (**103-4**), in de richting van de Zuid Willemsvaart. Op het westelijke talud bereiken we de plaats van GP 104 (**103-5**).

Op 30-6-1994 wordt door het Kadaster aan de Grenscommissie voorgesteld om GP 103 te verplaatsen, t.g.v. de in september geplande aanleg van een fietspad. De nieuwe plaats zou enige meters langs de grens, in de lijn van GP 103 naar GP 104 kunnen zijn. Aangedrongen wordt om de metingen en vastlegging van de nieuwe plaats in augustus afgerond te hebben.

Op 5-8-1994 is er een notitie, waarin wordt voorgesteld om de nieuwe plaats te laten afhangen van "de uitvoering van het werk betreffende het fietspad en de mening van de uitbaters van de bloemenwinkel".

Op 15-8-1994 is er een tekening van de voorgestelde nieuwe standplaats.

Op 15-12-1994 zijn de werkzaamheden aan het fietspad gereed. De grensmaal was tijdelijk opgeslagen bij de gemeentelijke opslagplaats en zal op nieuw vastgestelde plaats komen.

§ 11. Van deze grensmaal gaat de grens in een rechte lijn in dezelfde richting verder, gaat door genoemde dijk of jaagpad, gaat **over het voornoemde kanaal** en na over de dijk of het **jaagpad aan de oostzijde van het kanaal** gegaan te zijn komt ze uit aan de noordelijke hoek van het perceel (758 B) van Heintjens, Jean Michel, waar een **bouwplaats** is, waar een huisje op staat (737 B) van Kuiper, Engelbert Henry, genoemd in artikel 10 van het Verdrag van 5 november 1842.
Een **grensmaal (No.105)** zal worden geplaatst op de omschreven hoek op **een hoger gelegen gedeelte van het talud** van het gegraven kanaal.

GP 104 (104-1, 175.33-321.28) staat langs het westelijke jaagpad, tegen het steile talud van de Zuid Willemsvaart. Deze grensmaal is uiterst moeilijk te benaderen.

Grenspaal 104 zakt enkele meters t.g.v. de verbreding van het kanaal.
Op 29-6-1900 gaat er een brief uit van Rijks Waterstaat te Maastricht naar de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg. In verband met de verbredingwerken aan de Zuid Willemsvaart moet grensmaal 104 tijdelijk worden weggenomen en in verticale richting dalen naar het nieuwe niveau op de helling van de kanaaldijk, die naar buiten is verplaatst. Hiertoe moet de standplaats met hulppiketten nauwkeurig worden vastgelegd. Hiervoor zullen 2 stenen palen van 100x10x10 cm en 8 stenen palen van 60x5x5 cm worden gebruikt. De geschatte kosten zijn fl.58,00.
Op 22-11-1900 volgt het Proces Verbaal van herplaatsing.

De grens kruist vervolgens schuin het jaagpad en het kanaal (**104-2**) waar GP 105 aan de overkant, onderaan het oostelijke talud staat (**104-3/4**).

§ 12. Van daar draait de grens naar het zuidoosten, **volgt dit hoger gelegen gedeelte** en gaat langs het perceel 758 B van genoemde Heintjes tot tegenover de scheiding van de percelen 767 en 768 B. Op dit punt zal **een hulpsteen** worden geplaatst.

Van daar draait de grens weer naar het oosten, raakt het uiterste zuidelijke punt van perceel 758 B, volgt de scheidingslijn van de percelen van de Weduwe Willems, Mathieu (767, 766 en 765 B België) en van Janssens, Mathieu (768, 769 en 770 B Nederland), en, **na de weg van Maastricht naar Smeermaas, die langs de Maas gaat, overgestoken te zijn, volgt ze de vastgestelde lijn van de scheiding van de twee laatste percelen, ze gaat steeds in een rechte lijn en herneemt de thalweg van deze rivier. Er zal een grenspaal (No.106) bij de Maas, aan de kant van genoemde weg worden geplaatst.**

GP 105 (105-1, 175.35-321.28) staat langs het oostelijke jaagpad van de Zuid Willemsvaart. Vervolgens loopt de grens over het talud.

Op ca. 10 meter afstand zit er een kadasterpen in het jaagpad **(105-2)**.

Nog ca. 10 meter naar het zuiden bereiken we de plaats van GS 105a.

Oud-Vroenhoven A2 (1828)

GS 105a (105a-1, 175.44-321.23) staat hoog op het oostelijke talud onder de klimop bedolven. Ook deze steen wordt netjes ontdaan van deze woekeraars.

Gevaar van in de Zuid Willemsvaart storten van GP 105a.

Op 4-9-1896 gaat er een brief uit van Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg aan de Hoofd Ingenieur van Rijks Waterstaat te Maastricht. Gewezen wordt op het gevaar dat de hulppaal 105a dreigt van het talud van de kanaaldijk in de Zuid Willemsvaart te storten. Deze paal staat echter niet op grondgebied van RWS.

Op 9-9-1896 gaat er een brief van het Kadaster naar de Commissaris, waarin vermeld wordt dat maatregelen genomen zijn, zonder de hulppaal te verplaatsen.

Op 19-9-1896 gaat er een brief van de Commissaris naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin de zekerstelling van de paal wordt gemeld.

De grens loopt tussen 2 tuinen **(105a-2)** en 2 huizen **(105a-3)** door en bereikt de Maasdijk, waar GP 106 staat **(105a-4)**.

De grens volgt vanaf GP 106 de thalweg van de Maas, de lijn midden in de rivier, waar de hoogste stroomsnelheid wordt bereikt. De laatste “dubbele” paal is dan GP 126 op de grens met de gemeente Thorn.

Hier kan de Maas aan beide oevers gevolgd worden. De oostelijke oever (rechts) ligt in Nederland en de westelijke oever (links) ligt in België.

Aan beide oevers zijn alleen hoofdpalen geplaatst, steeds tegenover elkaar. De Nederlandse paal krijgt een “A” en de Belgische een “B”. Verder is er langs de Maas om de kilometer een grote kilometerpaal geplaatst en tussenin staan steeds 9 hectometerpaaltjes.

Voor de overzichtelijkheid volgen we eerst de rechteroever(N) van de Maas tot GP 108A, met de beschrijvingen van het Proces Verbaal van 1843. Daarna volgen we de linkeroever(B) van de Maas tot GP108B.

ARTIKEL 24.**(2.480 m.)*****Grens tussen de gemeenten Lanaken (België) en Borgharen (Nederland).***

De grens tussen de twee koninkrijken begint weer in de Maas tegenover de haven van Smeermaas, op het punt waar stroomafwaarts van Maastricht, het rond deze stad bedongen gebied eindigt. Dit punt wordt bepaald door de samenkomst van het verlengde van de grens van het bedongen gebied met de thalweg van de rivier.

Van daar volgt de grens de thalweg en komt voor het punt, waar op de rechter oever de gemeenten Borgharen en Itteren aan elkaar grenzen.

ARTIKEL 25.***Grens tussen de gemeenten Lanaken (België) en Itteren (Nederland).***

De grens, die nog steeds de thalweg tussen deze twee gemeenten volgt, laat aan België een eilandje (h) gelegen op enige afstand stroomafwaarts van de plaats, waar bij Hocht water afgetapt kan worden ten behoeve van het kanaal van Maastricht naar 's Hertogenbosch en komt een weinig stroomafwaarts voorbij het kasteel van Hocht, en tegenover het dorp Itteren bij een veerpont voor voetgangers, waar van de aanlegplaatsen zullen worden aangeduid door een grenspaal (No.107) op de linker oever, en een andere op de rechter oever.

Een weinig stroomafwaarts bevindt zich het raakpunt van de Belgische gemeenten Lanaken en Neerharen.

GP 106 (106-1/2, 175.49-321.23) staat op het punt, waar de grens de linkeroever verlaat, naast het botenverhuurbedrijf. Vanaf dit punt kun je de linkeroever(B) van de Maas over een groot gedeelte langs de kaden volgen (**106-3**). Deze grenspaal is de laatste zonder tegenhanger op de rechteroever.

Op 4-6-1868 wordt vermeld dat van GP 106 de kop is verdwenen.

Herplaatsing GP 106 aan de Maas.

Op 20-12-1967 is er een Proces Verbaal opgemaakt voor de herplaatsing van GP 106 aan de westkant van de Bosscherweg. Deze paal is op een afstand van ca. 23 meter vanaf de oude standplaats herplaatst.

Op 2-2-1968 is er een rekening van 78,50 voor de verplaatsing.

De tocht aan de rechteroever van de Maas begint tegenover de plaats van GP 106 op de linkeroever.

Aan de overkant staat een architectonisch bijzonder landhuis (**107A-, 175.82-322.21**).

Even verder staat een arduinen hectometer Maaspaaltje(NL) (**1766-3228**).

(**1767-3228**), kapelletje bij Itteren(NL).

Bij Itteren komen we bij GP 107A

Oud-Vroenhoven A1 (1828)

ARTIKEL 26.**(2.700 m.)*****Grens tussen de gemeenten Neerharen (België) en Itteren (Nederland).***

De grens, die steeds de thalweg van de Maas blijft volgen, maakt een scherpe bocht in oostelijke richting; en laat aan België verschillende eilandjes en een groot eiland (i), dat zich bevindt tegenover de uitmonding van de Geul, een kleine rivier, die de Nederlandse gemeenten Itteren en Bunde scheidt.

Er zal een grenspaal (No.108) worden geplaatst op het grote eiland (i) en een andere er tegenover op de rechter oever van de Maas.

GP 107A (176.75-323.18) staat bij Itteren (NL).

Itteren A1 (1828)

GP 108A (178.07-324.29), midden in een akker.

Op 25-1-1861 worden GP 108 en 111 recht gezet, kosten totaal fl.10,60

Op 26-2-1951 is er een schouwing van RWS gerapporteerd, waarin o.a. wordt geadviseerd de top van GP 108A te stoppen met een loden of houten prop.

Linkeroever(B) van de Maas

Op 3 januari 2009 heb ik een tocht van GP106 t/m 122B gemaakt met in de morgen ijzige mist met een temperatuur van -7C.

In de middag brak de zon door en werd het gevoelsmatig wat aangenamer. Prachtige landschappen met veel rijp op de planten.

Het eerste deel eindigt bij GP 108B, omdat op de rechteroever bij GP 108A de grens van de gemeente Maastricht wordt bereikt. We rijden aan de linkeroever door de gemeente Lanaken(B) (gemeentegrens bij GP 109B).

GP 106 (106B-1, 175.49-321.23) staat op het punt, waar de grens de linkeroever verlaat, naast het botenverhuurbedrijf. Vanaf dit punt kun je de Maas op de linkeroever over een groot gedeelte langs de kaden en dijken volgen (**106B-2**).

Om de kilometer staat langs de Maas een kilometerpaal en tussenin staan steeds 9 hectometerpaaltjes. De kilometerpalen hebben verschillende modellen en zijn soms van arduin, soms van beton.

De eerste in dit traject tot voorbij Stevensweert is kilometer-Maaspaal "XVIII" (18) (**106B-3, 175.60-321.95**). Even verder staat een arduinen hectometerpaaltje (**106B-4**).

De boom op de rechter Maasoever is nauwelijks te zien (**106B-5**).

Er ligt een prachtig landhuis aan de Maas (**106B-6, 175.82-322.21**), met dichtbij een aanlegsteigertje, waar naast de trap een peilschaal is geschilderd. Het bereik is vanaf 40 tot 49m.+NAP. (**106B-7/8**).

Ongeveer een kilometer verder staat GP107B (**106B-9**).

GP 107B (107B-1/2, 176.57-323.18) staat vrij diep weggezakt, met een prachtig beijzeld topstuk. In de buurt zijn beijzelde kaardebollen (**107B-3**) en elzenkatjes (**107B-4**) te zien. Bij de Vissershof is een uitzichtpunt aangelegd met railing, maar uitzicht was er onder deze weersomstandigheden niet (**107B-5, 176.80-324.47**).

We passeren een arduinen Maaspaal "XLII" (42) aan de Geulerweg (**107B-6**), waar dichtbij een bootje op de oever ligt (**107B-7**). Daarna bereiken we GP108B (**107B-8**). Hier tegenover op de rechteroever eindigt de gemeente Maastricht.